

Волощук О. А.,
аспірант Науково-дослідного інституту публічного права

Науковий керівник:
Рудой К. М.,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративного права і процесу
Одеського державного університету внутрішніх справ
(м. Одеса, Україна)

МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Товариство Червоного Хреста України (ТЧХУ) відіграє надзвичайно важливу роль під час війни, допомагаючи людям у найскладніших ситуаціях. З початку повномасштабних бойових дій в Україні організація працює безперервно: розвозить гуманітарні вантажі, підтримує лікарні, допомагає евакуювати цивільних із небезпечних регіонів. Волонтери Червоного Хреста не просто надають допомогу – вони ризикують власним життям, щоб врятувати інших. Попри складнощі з логістикою, блокування доріг і обстріли, їм вдається забезпечувати людей найнеобхіднішим: продуктами, медикаментами, засобами гігієни та психологічною підтримкою. Окрім цього, вони навчають людей правилам першої допомоги, що може врятувати життя в критичній ситуації. Організація також допомагає розшукувати зниклих безвісти та возз'єднувати розлучені війною родини. Без перебільшення, діяльність Червоного Хреста є одним із найважливіших чинників гуманітарної підтримки України.

Міжнародне гуманітарне право (МГП) – це своєрідний набір правил, який визначає, як має вестися війна, щоб мінімізувати страждання цивільного населення. Воно встановлює межі для військових, забороняючи їм атакувати мирних жителів, руйнувати цивільну інфраструктуру та застосовувати жорстокі методи ведення бою. Основу МГП становлять Женевські конвенції 1949 року, які зобов'язують воюючі сторони дотримуватися принципів гуманності навіть у розпал бойових дій. Однак, як показує практика, ці правила часто порушуються, і це веде до катастрофічних наслідків.

Міжнародний комітет Червоного Хреста (МКЧХ) відіграє ключову роль у контролі за дотриманням гуманітарного права. Його представники документують порушення, працюють із урядами та військовими, щоб забезпечити хоча б мінімальні гарантії безпеки для мирного населення. В Україні Червоний Хрест допомагає створювати гуманітарні коридори для евакуації, забезпечує лікарні необхідним обладнанням і підтримує людей, які опинилися у складних умовах. Ця робота потребує не лише матеріальних ресурсів, а й величезних моральних зусиль, оскільки волонтери та працівники організації стикаються з важкими людськими трагедіями щодня.

На жаль, навіть чітко прописані норми міжнародного гуманітарного права не завжди виконуються. Щодня фіксуються атаки на цивільні об'єкти, тортури військовополонених, перешкодження роботі гуманітарних організацій. ООН, МКЧХ та правозахисні організації документують ці злочини, щоб у майбутньому винні могли понести відповідальність. Але головне – не просто покарати порушників, а зробити все можливе, щоб гуманітарне право дійсно працювало на практиці й захищало тих, хто не бере участі у бойових діях.

МГП регулює питання надання допомоги постраждалим у зонах конфлікту. Наприклад, міжнародні організації зобов'язані мати безперешкодний доступ до населення, яке потребує допомоги. Однак практика показує, що часто гуманітарні місії стають мішенню для атак, що є грубим порушенням міжнародних норм. Саме тому важливо не лише фіксувати такі випадки, а й домагатися їхнього розгляду на міжнародному рівні.

Таким чином, міжнародне гуманітарне право – це не просто набір правил, а реальний механізм, який може рятувати життя. Діяльність Червоного Хреста – яскравий приклад того, як навіть у найжорстокіших умовах можна залишатися людяними й допомагати тим, хто цього потребує найбільше. Саме завдяки таким організаціям і людям, які працюють у гуманітарній сфері, можна підтримувати хоч якусь рівновагу між війною та збереженням людських життів.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Товариства Червоного Хреста України. URL: <https://redcross.org.ua>.
2. Міжнародний комітет Червоного Хреста про діяльність в Україні. URL: <https://www.icrc.org/en/where-we-work/europe-central-asia/ukraine>.
3. Офіційний сайт ООН про міжнародне гуманітарне право. URL: <https://www.un.org/en/global-issues/international-law-and-justice>.
4. Управління Верховного комісара ООН з прав людини про ситуацію в Україні. URL: <https://www.ohchr.org/en/countries/ukraine>.